

Hva kjennetegner attraktive næringskommuner?

Faktaunderlag næringsplan 2019

Innholdsfortegnelse

1	BAKGRUNN	3
2	ERFARINGER FRA DANMARK	4
2.1	Case Ikast-Brande	5
3	ERFARINGER FRA SVERIGE	7
3.1	Case Solna stad	8
4	OPPSUMMERING	9
	Tabell 1 - Lokalt erhvervsklima 2018, topp 5 kommuner:.....	4
	Tabell 2 - Lokalt företagsklimat 2018, topp 5 kommuner:	7
	Figur 1 - Hvordan kan en kommune påvirke sitt "erhvervsklima" på kortere og lengre sikt	5
	Figur 2 - Tilvåxtspiralen.....	9

1 Bakgrunn

«En god erhvervskommune

En hurtig og kompetent indsats, tværfagligt samarbejde og konstruktiv dialog er vigtige elementer i kommunens samarbejde med erhvervslivet. Det er noget vi kan i Ikast-Brande, og det er ikke kun noget, vi selv siger.»

<http://www.ikast-brande.dk/erhverv/en-god-erhvervskommune>

I denne analysen har man sett etter hva som kjennetegner de de mest attraktive næringskommunene,

Dessverre finnes det ikke gode rangeringer av norske kommuner på dette området. Analysen som kommer nærmest, NHOs kommune NM, er en «*årlig rangering av de økonomiske prestasjonene og rammebetingelsene for næringslivet i norske kommuner*»¹. Men kommune NM gir ikke tilstrekkelig grunnlag til å vurdere kommunenes næringsattraktivitet blant annet fordi den ikke måler konkrete vekstresultater som økning i antall arbeidsplasser og virksomheter. Den gjenspeiler heller ikke kommunenes næringsinnsats og hvordan næringslivet oppfatter denne (hvor fornøyd er de med kommunens næringsarbeid).

Undersøkelsen egner seg også i begrenset grad som grunnlag for kommunenes eget forbedringsarbeid, og en tendens til å endre måleindikatorer gjør at det er vanskelig å benytte Kommune NM som grunnlag for å vurdere utvikling over tid.

Mangelen på gode verktøy for å måle og sammenligne næringsattraktivitet betyr at flere norske kommuner nå vurderer egne målinger. Blant annet har Arendal kommune engasjert Agderforskning til å gjøre en årlig måling av kommunens næringsattraktivitet². Larvik kommune og NHO Vestfold har i eget møte tatt opp problemstillingene knyttet til Kommune NM med NHO sentralt, med håp om at undersøkelsen videreutvikles.

NHOs søsterorganisasjoner Dansk industri og Svensk Näringsliv gjennomfører årlig kartlegging av næringsattraktivitet hvor kommunene i deres respektive land rangeres ut fra en kombinasjon av statistiske data og resultater fra undersøkelser hvor næringslivet er bedt om å vurdere sin kommune ut fra en rekke viktige faktorer for næringsutvikling.

Da dette gir et mer komplett mål på grad av næringsattraktivitet er det disse kartleggingene som legges til grunn i dette notat.

¹ «NHOs Kommune NM 2018», Menon-publikasjon nr 59/2018

² «Næringsattraktivitet i Arendal kommune», Agderforskning juni 2018

2 Erfaringer fra Danmark

I Danmark utgir Dansk Industri, den årlige rapporten «Lokalt erhvervsklima». I rapporten rangeres samtlige danske kommuner ut fra hvordan de scorer på offisiell statistikk men også med utgangspunkt i resultater fra en omfattende spørreundersøkelse blant næringslivet.

I spørreundersøkelsen blir bedriftenes tilfredshet med sine respektive kommuner målt ut fra en rekke områder med relevans for næringslivet. Eksempler på dette er kommunal saksbehandling, infrastruktur og transport, fysiske rammer (areal og planverk, digital infrastruktur) og det generelle inntrykket av kommunens næringsarbeid.

I 2018 kom følgende kommuner på topp av rangeringen.

Tabell 1 - Lokalt erhvervsklima 2018, topp 5 kommuner³:

Kommune:	Innbyggertall:	Hjemmeside:
Ikast-Brande	40.563	www.ikast-brande.dk/erhverv
Herning	86.813	erhverv.herning.dk/
Hedensted	46.616	www.hedenstederhverv.dk/
Nordfyn	29.516	www.nordfynskommune.dk
Ringkøbing-Skjern	57.127	www.rksk.dk/erhverv

Det er interessant å merke seg at det ikke nødvendigvis er de største kommunene som gjør det best på målingene, ei heller kommuner som er naboer til storbyer (og dermed får drahjelp derfra). Flere av kommunene er sammenlignbare med Larvik når det gjelder størrelse og lokalisering i forhold til storbyer, noe som gir et relevant grunnlag for å hente ideer og inspirasjon.

Dansk industri gir følgende råd til kommuner som ønsker å score høyt på Lokalt erhvervsklima:

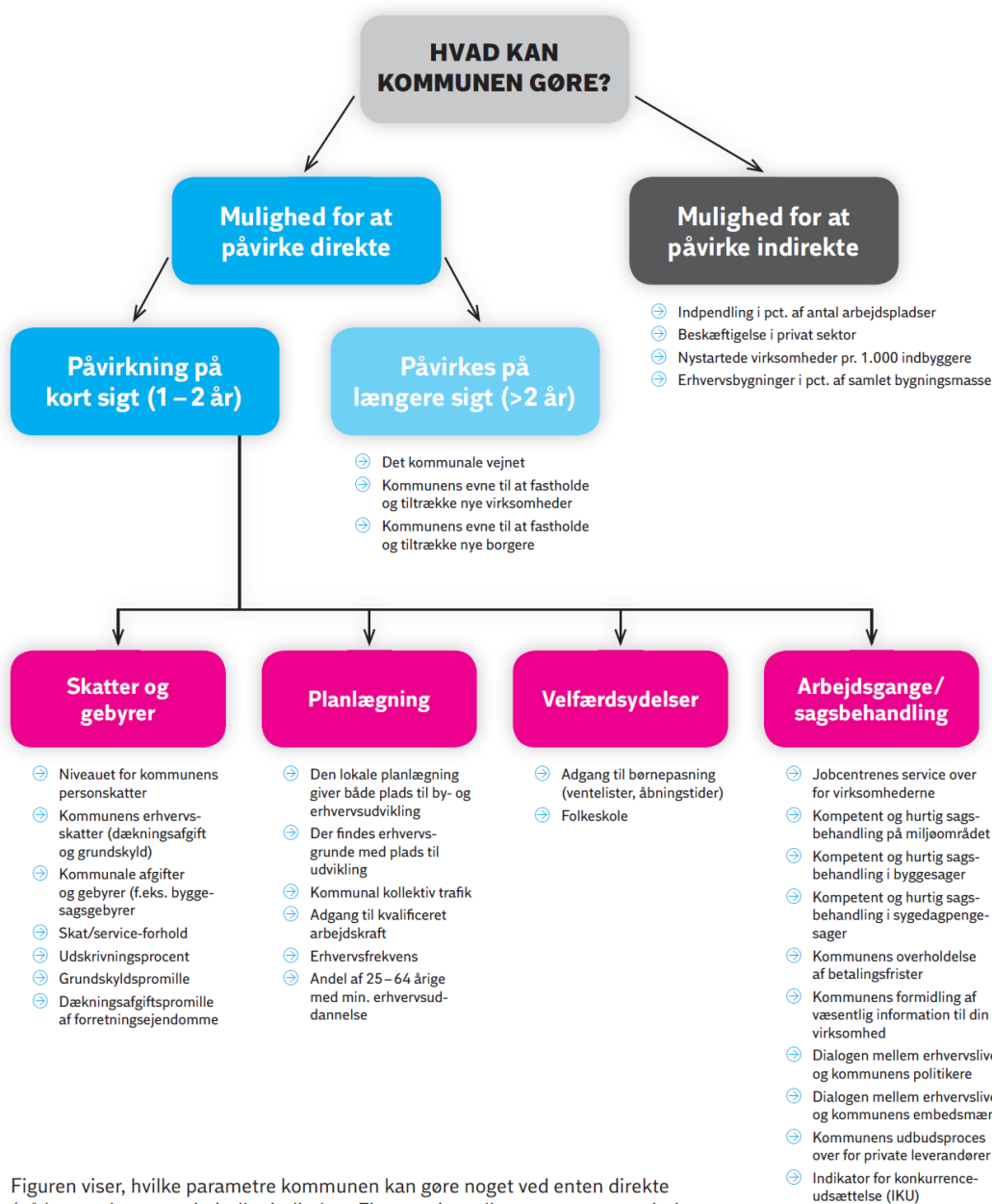
«Fælles for de bedste erhvervskommuner er, at politikere og embedsmænd besøger virksomhederne og kender deres udfordringer og forventninger. Og kommunerne ser ikke kun sig selv som myndighed, men også som en organisation, der skal yde service. De går i dialog med virksomhederne. De informerer, vejleder og hjælper. Og de finder løsninger sammen med virksomhederne. Det gør de på alle niveauer – fra direktør til sagsbehandler.»⁴

Videre har de satt opp en egen modell som viser hvilke parametere en kommune kan arbeide med å forbedre på kort og lang sikt for å bedre sin næringsattraktivitet, og dermed sin rangering.

³ «Lokalt erhvervsklima 2018 – sammenligning av kommunerne på områder, der har betydning for erhvervslivet», Dansk Industri

⁴ «Den gode erhvervskommune, Lær av de bedste», Dansk Industri

Figur 1 - Hvordan kan en kommune påvirke sitt "erhvervs-klima" på kortere og lengre sikt

Figuren viser, hvilke parametre kommunen kan gøre noget ved enten direkte (på kort og længere sikt) eller indirekte. Figuren viser alle parametre, som indgår i undersøgelsen Lokalt Erhvervs-klima – både virksomhedernes vurdering og de statistiske data (med undtagelse af udviklingen over tid).

2.1 Case Ikast-Brande

Det er en spesielt en kommune som skiller seg ut i Lokalt erhvervs-klima. Ikast-Brande er kåret til årets erhvervs-kommune hele 8 ganger. Ikast-Brande kommune ligger i Midt-Jylland og oppstod som ny kommune i 2007 etter sammenslåingen av Ikast, Brande og Nørre Snede kommuner.

Kommunens holdning til næringsutvikling kommer tydelig til uttrykk på hjemmesiden⁵:

«Myndighet med et servicegen

Både politikere og embedsmænd i Ikast-Brande Kommune har ét mål: at skabe muligheder frem for at hænge fast i begrænsninger.

Vi møder virksomhederne i øjenhøjde og finder de løsninger, der passer til netop deres behov. Så snart en virksomhed henvender sig til kommunen for at købe erhvervsjord, udvide eller for at skaffe arbejdskraft, er vi klar med hjælp. Vi udøver myndighed med et service-gen.

Vi har en kommunal task force, som har til formål at hjælpe nye virksomheder til Ikast-Brande Kommune samt at stå til rådighed i forbindelse med større udviklingsprojekter. Task forcen sammensættes efter sagens karakter.

I Ikast-Brande Kommune er ingen indgange forkerte - alle henvendelser til kommunen tages seriøst, og virksomhederne bliver ledt hen til rette vedkommende.»

Ut fra resultatene i Lokalt erhvervsklima er det klart at dette også er ting kommunen leverer på.

Visjonen for næringsarbeidet er nedfelt i kommunen næringsplan:⁶

«Ikast-Brande er i 2020 kendt og værdsat i hele landet som stedet med et attraktivt erhvervmiljø, hvor det er naturligt at placere, igangssette og vækste virksomheder med adgang til et innovativt talentmiljø, mange kompetente medarbejdere og inspirerende samarbejdspartnere og et sted, hvor kommunen har konstant fokus på udvikling af rammebetingelserne.»

Næringsplanen fastsetter også følgende seks innsatsområder for næringsarbeidet:

- *«Gode rammevilkår for utvikling af virksomheder*
- *Flere vækstiværksættere*
- *Kvalificeret arbejdskraft*
- *Et innovativt eliteidrætsmiljø*
- *Branding af den attraktive erhvervskommune*
- *Socialøkonomiske virksomheder»*

⁵ <http://www.ikast-brande.dk/erhverv>

⁶ «Ikast-Brande Kommunes Erhvervsutviklingsstrategi 2014-2020»

3 Erfaringer fra Sverige

I Sverige står Svenskt Näringsliv bak den årlige målingen av «Lokalt företagsklimat».

På lik linje med den danske analysen rangerer den de svenske kommunenes næringsattraktivitet ved å kombinere statistiske fakta og resultat av en spørreundersøkelse blant næringslivet.

Tabell 2 - Lokalt företagsklimat 2018, topp 5 kommuner⁷:

Kommune:	Innbyggertall:	Hjemmeside:
Solna	79.707	www.solna.se/naringsliv-och-arbete/
Vellinge	35.409	www.vellinge.se/foretagare/
Höganäs	26.193	www.hoganas.se/Foretagare/
Kävlinge	30.959	www.kavlinge.se/naringslivocharbete
Sollentuna	71.848	www.sollentuna.se/sv/naringsliv--jobb/

Også i Sverige kan man registrere at det ikke nødvendigvis er de største kommunene som kommer best ut.

Svensk Näringsliv anbefaler kommunene å arbeide med følgende områder for å skape et bedre företagsklima⁸:

- Tydlig ledarskap
- Dialog
- Attityd og service
- Effektiv forvaltning
- Affärsmessig kommune
- Samverkan skola og næringsliv
- Kompetensforsörjning

De har også publisert flere guider til hjelp og inspirasjon til næringsarbeidet. I forhold til arbeide med mål, strategi og lederskap av området anbefaler de følgende punkter:⁹

«TYDLIGT LEDARSKAP

- *Den politiska ledningen och tjänstemannaledningen har en tydlig och gemensam målbild för arbetet med företagsklimatet.*
- *Högsta politikerna och cheferna tar på sig ledarskapet i näringspolitiken och kommuniserar frågorna tydligt både internt och externt.*
- *Kommunledningen arbetar långsiktigt med frågorna för att skapa en varaktig organisationskultur.*
- *Näringslivsfrågorna får stort utrymme på kommunstyrelsens och tjänstemannaledningens agendor.*

TYDLIGA MÅL

- *Kommunens mål är mätbart, realistiskt och långsiktigt.*
- *Kommunens mål genomsyrar hela organisationens arbete.*
- *Kommunens mål följs upp regelbundet.*

⁷ «Lokalt företagsklimat – Ranking 2018», Svensk Näringsliv

⁸ «Handbok för et bättre lokalt företagsklimat», Svenskt Näringsliv

⁹ «Ta ledningen i näringslivsarbetet – guide för lokalt företagsklimat», Svenskt Näringsliv

INKLUDERANDE STRATEGIARBETE

- *Näringslivet involveras i strategiarbeidet, så att deras behov og vardag får styra strategien.*
- *Strategien fokuserer på åtgärder som ger konkret nytta för företagen.*
- *Varje verksamhet har analyserat på vilket sätt de kommer i kontakt med näringslivet og hur de har en påverkan på företagsklimatet.*
- *Kommunens övergripande mål har brutits ner i specifika mål, aktiviteter og metoder för varje förvaltning og enhet.*
- *Resultaten i utvecklingsarbeidet kommuniseras till näringslivet, så att de ser vad som händer.*

DIALOG MED NÄRINGSLIVET

- *Kommunstyrelsens ordförande reserverar en halvdag i veckan för företagsbesök.*
- *Företagen bjuds regelbundet in till frukostmöten, lunchmöten eller andra aktiviteter.*
- *Kommunen har gått igenom hemsidans struktur og innehåll utifrån en företagares perspektiv.*
- *Kommunen har ett nyhetsbrev som skickas ut regelbundet.*

HANDLINGSKRAFTIG NÄRINGSLIVSORGANISATION

- *Näringslivschefen ingår i ledningsgruppen og får stort utrymme för sina frågor.*
- *Näringslivschefen har ett starkt mandat att driva utvecklingsfrågor för hela kommunen.*
- *Näringslivsfunktionen arbetar nära kommunens andra förvaltningar.»*

3.1 Case Solna stad

«I Solna är alla näringslivsutvecklare»

- Åsa Bergström, Näringslivschef Solna stad

I Sverige har Solna blitt kåret til kommunen med best företagsklima 11 år på rad. Solna er nabokommune til Stockholm noe som naturligvis gir et positivt grunnlag for næringsutvikling. Samtidig har kommunen et veldig tydelig fokus på å være næringsattraktive.

I et intervju gir Næringsjefen blant annet følgende forklaringer på kommunens suksess¹⁰:

1. Tydlig og uthållig ledarskap
Engagemanget for tillvæxt og næringslivets lokale förutsättningar behöver genomsyra hela ledarkollektivet, både politiker og ledande tjänstemän. Det kan inte vara en punktinsats og det kan inte vila på en ensam eldsjäl.
2. Hållbara partnerskap
Solna har en affärsrelation med många företag, både som leverantörer og kunder, allt från markskötselentreprenörer og hemtjänstutförare till exploitörer med stora byggprojekt i staden. – Vi bygger inte Solna själva, vi bygger det med alla som bor og verkar i Solna.
3. Integrerat näringslivsarbete

¹⁰ «Ta ledningen i näringslivsarbete – guide for lokalt företagsklima», Svenskt Näringsliv

–Næringslivsarbetet får inte vara organiserat i en egen liten låda utanför organisationen. Om man sitter vid sidan om behöver man slåss för att överhuvudtaget få upp frågorna på agendan. Næringslivsarbetet måste vara en del av kärnverksamheten.

4. Kompetenta och engagerade medarbetare

Alla nya medarbetare får redan under sin introduktionsutbildning en genomgång av varför företagsklimatet är viktigt för hela staden. Med hjälp av en bild de kallar "Tillväxtspiralen" förklarar ledningen hur næringslivsfrågorna är ett medel för att skapa en attraktiv plats för medborgarna. I nätverket "Service i samverkan" har staden samlat omkring 150 medarbetare som möter företag i vardagen. Alla som arbetar med tillstånd, tillsyn, entreprenadstyrning eller service ingår i nätverket. De har egna träffar och utbildningar för att ständigt bli bättre på att ge företagen rätt stöd och bemötande, både enskilt och tillsammans. Eller som Solna uttrycker det: Staden har 150 næringslivsutvecklare.»

Figur 2 - Tillväxtspiralen

4 Oppsummering

I den overstående utredningen er det gitt en oversikt over hvlke danske og svenske kommuner som kommer best ut i sine lands respektive rangeringer. Vi har deretter sett på hvilke råd Dansk industri og Svensk Næringsliv gir kommuner for å øke sin næringsattraktivitet. Ved siden av dette har vi også sett nærmere på næringsplaner, hjemmesider m.m i de topp rangerte kommunene i Danmark og Sverige og gitt en kort presentasjon av den beste kommunen i hvert land.

Det er naturligvis noen forskjeller mellom mål, innretning og strategi blant de respektive kommunene, men vi mener likevel at det er en del fellestrekk.

Oppsummert vil vi si at de mest attraktive næringskommunene i Sverige og Danmark viser følgende trekk som går igjen:

- De har et sterkt fokus på **næringslivets behov**
Næringslivet blir sett på som en ressurs som bidrar til å opprettholde velferd og bærekraft i kommunene.
- **Næringsutvikling er tydelig prioritert** av administrativ og politisk ledelse
Næringsutvikling har en sentral plass i kommuneorganisasjonen og kommunens strategier
- De har en **løsningsorientert tilnærming**
Kommunen arbeider aktivt sammen med næringslivet for å finne gode løsninger på næringslivets behov og utfordringer.
- De arbeider på **tvers av de kommunale virksomhetene**
Det er en utbredt bruk av tverrfaglige team og «task force» i større nærings saker.
- De arbeider **kontinuerlig med forbedring**
Det er et klart fokus på å oppnå bedre samhandling og tilrettelegging for næringslivet, og det settes av tid og ressurser til arbeidet. Alle i organisasjonen som jobber med næringslivet involveres.

Kilder:

- Næringsattraktivitet i Arendal kommune, Agderforskning:
https://issuu.com/arendalkommune/docs/n_ringsattraktivitet_i_arendal_komm
- NHOs kommune NM 2018: https://kommunenm.nho.no/files/Rapport_KommuneNM_2018.pdf
- Lokalt erhvervsklima 2018, Dansk Industri:
<https://di.dk/le18/Documents/Lokalt%20Erhvervsklima%202018.pdf>
- Den gode erhvervskommune, Lær av de bedste, Dansk Industri:
<http://di.dk/le17/Documents/Den%20gode%20erhvervskommune%20WEB.pdf>
- «Lokalt erhvervsklima, Bliv bedre – hvordan?», Dansk Industri:
<http://di.dk/le16/Documents/Bliv%20bedre.pdf>
- Ikast-Brande hjemmeside: <http://www.ikast-brande.dk/erhverv>
- Ikast-Brande Kommunes Erhvervsutviklingsstrategi 2014-2020:
<http://www.ikast-brande.dk/media/6380636/erhvervsudviklingsstrategi.pdf>
- Lokalt företagsklimat – Ranking 2018, Svensk Näringsliv:
<https://www.foretagsklimat.se/files/foretagsklimat2018.pdf>
- Handbok för et bättre lokalt företagsklimat, Svenskt Näringsliv:
https://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporter/handbok-battre-foretagsklimat_605924.html/binary/Handbok%20b%C3%A4ttre%20f%C3%B6retagsklimat
- Ta ledningen i näringslivsarbetet – guide för lokalt företagsklimat, Svenskt Näringsliv:
https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/foretagsklimat/ta-ledningen-i-naringslivsarbetet-guide-for-lokalt-foretagsklimat_727715.html